

Generálmajor Ing. Jiří Florián

ZÁSADY UVÁDĚNÍ SKLADOVÝCH ZÁKLADEN A SKLADŮ DO BOJOVÉ A MOBILIZAČNÍ POHOTOVOSTI

V posledních dvou letech dochází v ČSA k řadě organizačních změn, jejichž cílem je v souladu s vojenskou doktrínou členských států Varšavské smlouvy snížit počet útočných zbraní a zvýšit schopnost svazků a útvarů vést účinnou obranu. Přitom je nutné, aby jejich počet **splňoval princip obranné dostatečnosti**, který vychází z požadavku udržovat v míru pouze síly nezbytně potřebné k vedení úspěšné obrany.

Do těchto organizačních změn se promítá i požadavek snížení ekonomické náročnosti udržování mírové armády současně s požadavkem na její modernizaci, kvalitu výzbroje a bojové techniky. Jsou to velmi složité a v některých případech proti sobě stojící naléhavé nároky, které je nezbytné vyjádřit v organizační struktuře, vybavení armády výzbrojí a bojovou technikou.

Velmi vážným faktorem, který zejména v našich podmínkách má rozhodující úlohu při vytváření organizačních struktur, je **lidský faktor**. Nedostatek zdrojů mužské populace vyžaduje postupně rušit současné organizační struktury a formovat nové, méně náročné na mírové doplňování. Využití zdrojů mužské populace pro potřeby armády je také omezováno zvyšováním počtů studujících na vysokých školách a zavedením institutu civilní služby, kterými se počty odvodenců pro doplňování armády sníží asi o 10 až 20 %.

Jednou z možností, jak zmenšit náročnost na mírové doplňování, je **reorganizace vševojskových svazků na skladové základny, kterými se podstatně**

sníží mírové počty osob, ale jsou zvyšovány nároky na jejich mobilizační rozvinutí při uvádění do plné bojové pohotovosti v případě vážného ohrožení státu.

Opatření stálé bojové, ale zejména mobilizační pohotovosti, je nezbytné u skladových základů a skladů organizovat ve výrazně složitějších podmínkách, jejichž konkrétní stav a situace budou odlišné, závislé především na kasárenských objektech, mírových počtech osob a také mobilizačních úkolech. To bude vyžadovat určitou variantnost řešení při zajišťování mobilizačních opatření. Přesto je možné stanovit některé **obecně platné zásady** pro daný charakter útvarů a způsob plnění mobilizačního úkolu.

Hlavní podmínkou, která ovlivňuje splnění mobilizačního úkolu, je **úroveň připravenosti velitelů, štábů, mobilizačních vykonavatelů, reálnost zpracovaných plánů, připravenost mobilizačních pracovišť a materiální zabezpečení mobilizace.**

Vzhledem k velké náročnosti na řešení těchto otázek, se kterými v nových organizačních strukturách doposud nejsou žádné zkušenosti, byla obsahem velitelských shromáždění ministra národní obrany a velitelů svazů právě problematika plnění uvedených úkolů. Mobilizační povinnosti nově vytvořených skladových základů a skladů vycházejí z toho, že **na jejich bázi bude vytvořena motostřelecká nebo tanková divize**, případně další samostatné útvary. Proto ještě před stanovením konkrétního úkolu je nezbytné objektivně zhodnotit podmínky každé základny i skladu a v opodstatněných případech část mobilizačního úkolu předat jinému útvaru nebo svazku.

Hlavní odlišnosti a změny v zabezpečování bojové a mobilizační pohotovosti vyplývají zejména z:

- nízkých mírových počtů osob vojáků v činné službě k zabezpečení stálé pohotovosti ke zmobilizování,
- rozdílné organizační struktury skladové základny,
- malého počtu odborností a funkcí shodných s válečnou organizací (budou převažovat funkce zabezpečující především mírový život),
- nárůstu požadavku na kapacity skladových prostorů pro uložení materiálu NZ,
- různých podmínek pro odkonzervování techniky a pro její přípravu k bojovému použití.

S ohledem na tyto skutečnosti vzniká potřeba stanovit, že za **základní prostor pro zmobilizování je nutné považovat kasárna**. Zmobilizování v **hlavním (utajovaném) a záložním prostoru** připouštět pouze jako náhradní variantu, a to v těch případech, kdy nelze ani po přijetí organizačních a technických opatření zabezpečit úkoly v kasárnách. Na druhé straně však **nelze tuto možnost zcela vyloučit a už vůbec ne ji prostě zrušit**. V případě nutnosti je žádoucí, aby útvar byl schopen po přijetí záloh a odkonzervování techniky tuto postupně vyvážet,

a proto musí být v plánu stanoveny příslušné prostory včetně nezbytných objektů pro mobilizační pracoviště. Nebude-li možné zabezpečit potřebné objekty, pak je nutné zajistit prostředky pro jejich výstavbu polním způsobem.

Hlavní důraz je však nezbytné zaměřit na **vybudování stálých mobilizačních pracovišť v kasárnách**, protože pro jejich přípravu a rozvinutí bude jen minimální počet osob. V souvislosti s tím je potřebné zvážit, zda tato pracoviště u skladových základů a skladů rozvíjet již při zvýšené bojové pohotovosti.

Stěžejní pozornost by všichni velitelé a náčelníci měli věnovat **tvorbě zámyslu a rozhodnutí pro zmobilizování**. Zde je třeba zvolit takovou metodiku práce, která je na všech velitelských stupních poměrně kvalitně propracována – tj. metodiku práce velitele a štábu k přijetí rozhodnutí pro boj. Nejdůležitější podmínkou je, aby do tohoto procesu byli zapojeni všichni funkcionáři podle své působnosti. Základem rozhodovacího procesu je objektivní zhodnocení sil a prostředků, které jsou k dispozici, prostorů, objektů, podstatných časových norem pro předpokládaný průběh zmobilizování, stanovení způsobu řízení mobilizace s ohledem na rozsah a charakter určeného úkolu.

Zajištění stálé bojové pohotovosti skladových základů a skladů vyžaduje mimořádnou a trvalou pozornost věnovat **zpracování denního bojového rozdělení**. Zde je zapotřebí vycházet z omezeného počtu sil a prostředků, které budou k dispozici po uvedení do vyšších stupňů bojové pohotovosti. Abychom nepřetěžovali vojáky v činné službě držením hotovosti, je žádoucí minimalizovat počty osob vyčleňovaných do bojového rozdělení a vytvořit takové organizační předpoklady, aby úkoly byly splněny i s těmito počty osob. Podle dosavadních propočtů bude nezbytné **na stupni skladu** vyčleňovat do stálé pohotovosti do 30 % osob, což představuje 60 až 70 vojáků a občanských pracovníků. Považuji za nutné zdůraznit, že po vyhlášení jednotlivých stupňů bojové pohotovosti a po zahájení plnění počátečních mobilizačních činností se zapojují do práce i ostatní příslušníci skladu, kteří jsou v kasárnách nebo po jejich příchodu na pracoviště. To znamená, že celkový počet osob útvaru v míru vchází do organizačního jádra, které zabezpečuje mobilizační činnosti. Toto jádro podle rozhodnutí velitele může být posíleno i o vojáky a věcné prostředky ze zálohy.

Zvýšené nároky jsou kladeny na **dozorčí orgány**, zejména jejich připravenost k řízení a organizování počáteční mobilizační činnosti.

Při řízení mobilizace má rozhodující úlohu **skupina velení a řízení mobilizace (SVŘM)**. V souladu s novými podmínkami bude nezbytné v jejím složení, ale i v metodice práce, uskutečnit určité změny. Do funkce náčelníka skupiny je třeba určit velitele skladu oproti doposud stanovené zásadě, aby v čele SVŘM byl náčelník štábu. Tato změna je odůvodněna především tím, že hlavní úkol skladu rozvíjeného na útvar je plněn v kasárnách. Do skupiny velení a řízení na stupni **skladové základy** (svazku) **zařazovat 4 až 5 osob**, na úrovni **skladu** (útvaru) **3 až 4 osoby** a na ostatních stupních 2 osoby. Dobu pro dosažení pohotovosti je ne-

zbytné stanovit tak, aby jednotlivé skupiny mohly ovlivňovat rozvinování mobilizačních pracovišť i plnění dalších úkolů. Z toho současně vyplývá, že i když je pracoviště skupiny stacionární a zodolněné, její příslušníci musí ovlivňovat plnění úkolů přímo na rozhodujících místech, která jsou rozmístěna v kasárnách. Pro náčelníka SVŘM nebo jeho zástupce je nezbytné vybudovat spojení a informační systém k jednotlivým mobilizačním pracovištím.

Tato pracoviště je zapotřebí obsazovat jen nezbytným počtem vykonavatelů. V případě, že je na bázi skladu rozvinováno více útvarů (doplňků), je nutné jejich mobilizační pracoviště slučovat. Do přednostního povolání záloh nezahrnovat pokud možno vojáky v záloze na funkce v mobilizačních pracovištích a ostatních skupinách, protože k jejich výkonu lze v krátké době připravit kteréhokoli vojáka, jenž nastoupí k útvaru ze zálohy.

Ke snížení rozsahu sil a prostředků je nezbytné mimořádnou pozornost věnovat **nahrazování regulační služby technickými prostředky** (orientačními světelnými tabulemi, ukazateli a směrovkami).

Na jednotlivých mobilizačních pracovištích je žádoucí plnit pouze ty úkoly, které jim náleží. Neurčovat vykonavatelům jiné úkoly, jež s jejich zařazením nesouvisí. Soudím, že bude třeba upravit i některé ustanovení mobilizačních předpisů a prováděcích nařízení. Např. řidiče automobilní techniky a strojníky k technice uložené v NZ přijímat v přijímacích střediscích osob, obdobně jako řidiče k tankové technice; v přijímacích střediscích motorových vozidel přijímat pouze řidiče a strojníky k technice dodávané z národního hospodářství a zálohu řidičů, protože pro tyto skupiny vojáků v záloze nelze předem plánovat zařazení na konkrétní funkce.

Velkou pozornost u skladových základen a skladů je zapotřebí věnovat **přípravě kádru a vykonavatelů mobilizačních činností**. Zde půjde nejen o přípravu kádru v daném stavu, ale i vojáků v záloze určených k posílení organizačního jádra. V současné praxi je zavedena příprava záloh formou krátkodobých (1 až 2denních) cvičení. Praxe potvrzuje, že této možnosti není plně využíváno pro přípravu složitějších činností. Na druhé straně jsou však povolávány i osoby, které mohou být zaškoleny až v průběhu zmobilizování. Vojáky v záloze určené k posílení organizačního jádra je žádoucí vybírat zásadně z nejbližšího okolí kasáren a povolávat je přednostně silami skladu nebo po dohovoru místními vojenskými správami.

Vzhledem k nízkým mírovým počtům skladových základen a skladů se může na úroveň bojové pohotovosti negativně promítnout i odchod vojáků do zálohy a nástup odvedenců. Podle konkrétní situace je nezbytné řešit překrytí tohoto období povoláním vojáků v záloze na cvičení.

Rovněž bude třeba znovu posoudit celou oblast **materiálního zabezpečení**. U týlového materiálu se projeví nárůst zejména ve výstrojním, proviantním materiálu a PHM. Zvýší se počty ukládaného materiálu NZ, což v mnoha případech bude mít za následek i úpravu ubytovacích kapacit na skladové.

S ohledem na požadavek vybudování stálých mobilizačních pracovišť může být připravován i zvýšený počet vystrojovacích středisek s příslušnými prostory pro skladování a výdej materiálu. Zvláštní pozornost bude nezbytné věnovat uložení části zdravotnického materiálu (léčiv) v temperovaných skladech.

Výše zabezpečení zásob tankovým a automobilním materiálem se nemění. K uložení bojové techniky je nezbytné využít existující prostory pro parkování a krátkodobé její ukládání. V této oblasti je nevyhnutelné věnovat pozornost optimálnímu rozmístění techniky, organizaci jejího uložení, včetně akumulátorů, protože to bezprostředně ovlivňuje plnění úkolu a počty skupiny pro přípravu techniky k vývozu.

V neposlední řadě na splnění opatření v mobilizační oblasti skladových základen a skladů musí reagovat i časové **normy pohotovosti**. Dosud platné, které měly svazky a útvary, jež přecházejí na skladové základny a sklady, jsou pro ně nereálné. Proto je nezbytné prodloužit nejen konečnou dobu dosažení pohotovosti, ale i jednotlivé dílčí časové normy jako je pohotovost SVŘM, mobilizačních pracovišť a některé další. Prodloužit bude třeba i dobu bojového stmelení o 1 až 2 dny.

Tyto normy však nelze prodloužovat nereálně. **Mobilizační pracoviště** mohou být nejpozději rozvinuta v době, ve které přicházejí první zálohy k útvaru, tj. za **4 až 6 hodin** od jednotného času vyhlášení mobilizace. (Stanovení normy pro tato pracoviště 12 hodin, jak některé svazy požadují, je nereálné, protože může být ohroženo přijetí záloh.)

Uvedl jsem hlavní zásady a přístupy při zpracování mobilizačních plánů u skladových základen a skladů v tomto výcvikovém roce.

Vzhledem ke složitosti i náročnosti této práce byl organizační a mobilizační správou GŠ **vydán sborník zkušeností** z velitelského shromáždění, který poukazuje na hlavní problémy a východiska k jejich řešení.

V nařízení náčelníka generálního štábu – 1. ZMNO pro upřesnění mobilizačních plánů ČSA v roce 1990 budou stanoveny i základní normy pohotovosti pro všechny reorganizované svazky a útvary.

